

PREDIKAN I HÖGMÄSSA MIDFASTOSÖNDAGEN 3/3 1940

I GAMLEBY KYRKA.

TEXT: GAL 4:22-31.

PSALMER: 70:1-4, 79:6-8, 33:8-9, 40:1-5, 299:7-8.

I Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Amen

Låt oss tacka och bedja!

Nu dig tackar allt mitt hjärta,
Jesu, för din myckna nöd,
För din ångest, för din smärta,
För ditt kors och för din död,
Ja, för allt det bittra, svåra,
Som du led för synder våra.
Pris och ära vare dig,
Herre Jesu, innerlig! Amen (Sv.Ps. 76:8)

Texten läses.

Låt komma, Gud, till oss ditt ord, det heliga och klara.
Låt det i mörkret på vår jord en ledare oss vara! Amen

Midfastosöndagen bryter fastans mörka färg och låter oss se ljuset. Brödbespisningens vackra tavla ställes fram för vår blick i dagens evangelium. Och vår episteltext - "Frihetens förbund är bättre än trældomens" - är ett glädjens och tacksamhetens ord till oss, fast den talar ett egendomligt språk och rör sig med bilder och vändningar, som för oss äro främmande. Det är den gamla lovsången över friheten från lagen, som här ljuder emot oss. Tjänstekvinnan Hagar, berget Sinai, det nuvarande Jerusalem, det är lagen, som håller sina barn i trældom. Den fria hustrun Sara, modern till löftets barn, det himmelska Jerusalem, det är evangeliet i Kristus. Men aposteln menar icke endast lag och evangelium, när han talar om de 2 förbunden. Han ser den judiska församlingen för sin inre blick, när han talar om trældomens söner, och han ser den växande kristna församlingen framför sig, när han talar om frihetens barn. Därför kan han omedelbart gå över till judarnas förföljelse av de kristna. Därför kan han tala om församlingens tillväxt, som kommer den att lämna den avtynande judiska synagogan bakom sig. "Den ensamma skall hava många barn, flera än den som har man".

Huvudsaken i vår text är emellertid detta, att evangelium är frihet, medan däremot lagen är trældom. Det är en gammal lovsång i den kristna kyrkan denna: tacksägelsen över att lagens tid är tillända. Det är själva kärnpunkten i allt vad aposteln Paulus säger och skriver. Det är vidare det allt överskuggande glädjeämnet för Luther och hans trosbröder för 400 år sen. Man häpnade över vad evangelium betydde, över gränslösheten i friheten och man tackade Gud. Är det någon, som hört denna lovsång nu? Nej, den lovsången sjunges inte längre. Nu jublar man i stället över att man lyckas komma in under Guds lag, man är tacksam över att man äntligen

böjt sin vilja under Guds vilja, att man börjat gå handlingens väg, gärningens väg i stället för den gamla vanekristendomens slöa vandring utan trons bevisning i levnaden. Det ligger ett oerhört allvar bakom denna den moderna människans lovsång till Gud, befallningens Gud. Det ligger en helig nitälskan bakom hennes fasta beslut att utan prut följa Guds krav. Men vi kan omöjligt fördölja för oss, att det är en avgrund emellan denna moderna lovsång till Gud och Luthers tacksägelse över att lagen är krossad, över att frihet från lagen nu är vunnen. Vi kan omöjligt fördölja för oss, att den text vi nu läste, rymmer en glädje av helt annat slag än den nutida kristna glädjen. Paulus - liksom reformationens män - tackar Gud för att han befriat sina barn från lagen, och den glädjen är oss främmande. Vad kan detta bero på?

Vi vet inte, vad lag är. Och detta i sin tur sammanhänger med något annat: den nutida människan tror icke längre på yttersta domen. Det gjorde Paulus, och det gjorde Luther. När de gav sig in på lagens väg, när de började vandringen mot gärningarnas rättfärdighet så menade de verkligen, att de på den vägen skulle nå fram till fläckfrihet inför Gud, otadlighet, ostrafflighet. När de då misslyckades i sin strävan, så betydde detta något vida mer än bara ett misslyckande i ett mänskligt försök. Ty de misslyckades ju naturligtvis; det gör alla människor, som söka fyll Guds lag. Men när de misslyckades - då stod yttersta domen framför dem som det fruktansvärda slutet för allt människoliv; fördömsen och den skoningslösa förgörelsen väntade dem vid dödens gräns: helvetet stod öppet, som Martin Luther vittnar om sig själv. Detta är lagen. Det som kallas lag, när man icke längre tror på den yttersta domen, det är barnlek i jämförelse med denna förtärande upplevelse av den Helige Gudens skoningslösa rättfärdighetskrav.

I denna ångest inför lagen, denna visshet om att vara evigt fördömd, slog evangeliet om Guds förlåtelse ned. Börjar vi ana glädjens och lovsångens orsak? Den befrielse, som låg i Ordet om syndernas förlåtelse, sträckte sig över hela tillvaron - det var som när en dödsdömd människa i sista minuten återföres till livet - det var mer än så: det var löftet om salighet, så långt tanken nådde och in i evigheten. Guds barmhärtighet var ett enda ofattbart under. Ingen lovsång kunde uttömma hjärtats glädje och tacksamhet. Inga ord kunde tolka själens jubel. Det var självklart, att en människa, som fått så mycken oväntad nåd, också blev förvandlad in i hjärtegrunden, förnyad, full av glad kärlek till alla människor, utrustad med en helig lust till "goda gärningar" för att även i handling prisa sin Fader i himmelen. Men den saken behövde man ju icke tala om - det var nästan något förmätet att nämna detta. Guds godhet var den enda sanna godhet ögat såg. Den egna godheten, till förtvivlan prövad under lagens tid, var och förblev endast en matt avglans av den himmelske Faderns oförskyllda nåd och barmhärtighet, uppenbarad i den Enfödde Sonen. "Vi hava idel skröplighet. I Gud är all vår salighet. Gud vare pris och ära!"

För att man skall förstå evangeliet, måste man alltså förstå lagen. Gör vi detta? Betrakta vi icke lagen som något, vilket vi förfoga över? Vi tänker oss icke kravet som något oryggligt, kastat på våra skuldror. Vi tänker oss kravet såsom någonting, som vi själva valt att gå in

under. När vi misslyckas, tänker vi: jag får försöka igen. Att hela livet en gång skall synas och granskas inför den Eviges domarsäte, faller oss sällan in. Att var och en av oss skall dömas, obönhörligen, efter sina gärningar - hur ofta är den sanningen levande i ditt hjärta? Det är på grund av denna halvhet, som vi kan leva på den blandning av lag och evangelium, som nu bjudes oss till andlig föda. Lagen förfärrar dig icke - därför kan du leva på den livet ut. Det är först, när lagen driver dig till förtvivlan, som dess tid är slut. Intill dess kan du leva i den, och intill dess är det Guds vilja, att du skall leva i den. Evangeliet om Guds nåd gäller icke den människa, som håller sig till lagen.

Det är detta som är fördärvet i vår kristendom., att vi inte tar någotdera på allvar. Man predikar lag, men strör in lite evagelium här och där. Misslyckas man då med sina gärningar, så kan man alltid trösta sig med, att Gud är god. Det är ett grundligt misstag detta. Gud är god och barmhärtig och förlåter den, som i förtvivlan över sin egen uselhet kastar all förtröstan på gärningarna, all tro på sig själv åt sidan och griper tag om frälsningens löfte. Men han är icke barmhärtig mot den som i sitt hjärta söker sin egen rättfärdighet. Den som så gör, har lagen över sig, och han har att hålla den i allt; inte ett misslyckande, inte ett felsteg får ske. Den som så gör, har enligt Guds eget ord ingen rätt att ta evangeliets ord på sina läppar: Ordet om Guds förlåtelse är lögn i en sådan människas mun. Det nådiga budskapet om Guds barmhärtighet tjänar hos den människan icke till något annat än att upplösa allvaret i hennes liv och göra Gud liten och menlös, vilket han förvisso icke är. "Det är fruktansvärt att falla i den levande Gudens händer."

Så må var och en enskild pröva sig själv! När du hör eller läser Skriftens ord, fråga dig då i omutlig ärlighet, om du verkligen tror, att Gud är en Helig Gud, som dömer din synd och en gång skall granska ditt liv! Fråga dig, om du har vaknat inför allvaret att vara människa! Fråga dig, om du med jubel och glädje hälsar budskapet, att din synd är förlåten! Fråga dig, om du vill kasta all din egen rättfärdighet åt sidan som avskräde, verkligen, i sanning, så att du icke mer berömmar dig av den, varken i egna ögon eller inför Gud och människor. Måste du svara nej på dessa frågor till dig själv, då har lagen fortfarande ett verk att utföra i ditt hjärta. Den Gud, du har med att göra, är den obönhörliga fordrans Gud. Måste du svara nej på dessa frågor, så trösta dig icke med evangeliet, ty det gäller icke dig, icke ännu. Den som går lagens väg, han kommer väl till en punkt, där evangeliet gäller honom men då vill evangeliet vara ensamt, utan lagen.

Svarar du ja på dessa frågor återigen, då är du ett Guds barn. Fruktar du Guds dom, vill du skyla ditt ansikte, då du ser tillbaka på ditt liv, bävar du inför ditt svaromål över din förvaltning - då är du en syndare, och sådana gäller Guds förlåtelse enligt Kristi löfte, sådana och inga andra. Man kan känna igen syndaren på ett säkert kännetecken: han ser på förlåtelsens evangelium som en hungrig ser på bröd, som han knappast törs äta, därför att han tror, att det är till för andra. När han får klart för sig, att evangeliet är till för honom, vill han bara tacka sin

Gud och Fader. Till en sådan fattig människa lämnar Gud sitt evangelium, ty en sådan människa missbrukar det icke till sin egen berömmelse. Hon låter Gud vara Gud.

Den som på detta sätt tar emot Guds förlåtelse, han är fri. Fullständigt fri. Människor, som känt honom under hans onda dagar, kommer nog ihåg hans synder, men Gud kommer icke ihåg dem. Det må vara vilka skriande synder som helst, de är utstrukna och utplånade, som om de aldrig skett. Det förflutna har sålunda lyftats från hans skuldror.

Men lika fri är han i nuet. Vart han vänder sig, möter han visserligen bud och lagar och föreskrifter om allehanda yttre ting - vi lever ju i lagens kristendom. Man kan inte säga riktigt varför man gjort det eller det till ett kännetecken på en rätt kristen, men det har blivit så, att man på något sätt kommit att betrakta vissa utvärtes småsaker som oundgängliga för en kristen. Den som mottagit sina synders förlåtelse, han vet, att han befriats från att syssla med sin egen helighet, och han älskar sin nästa rätt och slätt som en människa älskar en människa. Han är ett barn hos sin Fader. Och barnet tänker aldrig: nu skall jag komma ihåg, att jag skall vara ett barn; nu skall jag iaktta allt, vad vuxna människor anser var utmärkande för ett barn - barnet är till helt enkelt; det är därigenom det är ett barn.

Så är det också med ett Guds barn. När aposteln skall säga vad han menar var motsatsen till träldomens ande, så kallar han det ibland frihetens ande och ibland barnskapets ande. Båda orden uttrycka samma verklighet: just detta, att, den som har Gud till Fader, han frågar icke, vad han skall göra i sin nya ställning. Frågar han så, då stå han fortfarande under lagen. Då har han träldomens ande i sig. Ett Guds barn känner det närmast så: nu har jag äntligen blivit människa. Hon ser andra människor runt omkring sig, och hon står till livets förfogande. Själva min yttre vardag är en gåva till mig från samme Gud, som förlåter mina synder: han ger mig beredda gärningar utan att jag behöver leta efter vad jag skall göra. Börjar jag leta efter vad jag skall göra, så börjar jag samtidigt att räkna, vad jag gör. Då är hela den kristna trons barnslighet förstörd, och självrättfärdighetens spöke begynner husera i mig, tio gånger värre än alla köttets synder på jorden.

Barnet ser på vad Fadern gör, liksom trälen ser på vad husbonden befäller. Vill jag hålla mig till lagens Gud, så skall jag göra det som en träl utan att ta åt mig de rättigheter, som tillkomma barnet. Men har jag i mitt hjärta fått visshet om att Gud är min Fader, så må jag icke av någon människa i världen låta mig förvillas bort från barnskapets ande. Mot all sådan frestelse att släppa frimodigheten i tron måste vi vara på vakt. Den frestelsen möter både inifrån det klentrogna hjärtat och utifrån världen, som alltid vill hålla sina människoverk och sin lag för våra ögon. Och i kampen mot denna träldomens frestelse gäller det för oss att vara lika bestämda som vår text idag är, där det heter: "Dock, vad säger Skriften? Driv ut tjänstekvinnan och hennes son!" Amen.

Låt oss bedja! "Lovad vare Gud...."

Pred. Högen. S. Ny k. Midp. - sönd.

3/3-40. Text: ep. nr 2, Gal. 4:22-31.

Praktiser:

~~79:6-8~~ 79:6-8

79:6-8

33:8-9

~~40:1-5~~ 40:1-5

~~299:7-8~~ 299:7-8

1. Text: 2 c. Sam: m o. 1. Kap. Ruben namn. Amen.

det oss ^{här} ^{och} ^{här}!

Men dig fackar alls mitt hjerta,

Jesu, för din myskna nöd,

För din ängst, för din smärta,

För ditt kross och för din strid,

För för alls des tillit, tröst,

Äro du det för äroder värd.

Pris och ära vare dig,

Herre Jesu, minnetlig! Amen.

TEXTEN. Gal. 4:22-31.] m g r e o s

det komma, Gud, till oss ditt ord, det heliga och klara!

Det alls i minskhet på var jord en bekräftelse vara! Amen.

Midfaktotävlingen bygger

faktans märka förg och låter

oss se Guds. Brodbergsminnes

vackra fästa ställen. fram för oss

klara: ^{ep. nr 2} det var Guds beakt -

"Frikhetens förbund är bättre än

dräbrens" - är ett glädies

och fackamhetens ord till oss,

fakt den talar ett egenmycket

språk och rör sig med tiller

och värdhugger, som för oss

äro frömmaste. Det är den

gula försägen över friheten

fram lagor, som här Guder

svast oss. Frikhetens ord

gar, bergs friar, det nu -

varande försägen, det är

lagor som håller oss fram

i friheten. Den fria brosten

Jara, modern till förtets barn,

det himmelstaka försägen, det

är evangeliet i Kristen. Men
 aposteln menar icke enbart
 lag och evangelium, när han
 talar om de 2 förbund. Han
 ser den judiska församlingen
 för sin rike thukt, när han sa-
 ler om trälarnes riken, och
 han ser den värdige kristna
 församlingen framför sig, när
 han talar om friskheten där.
 Lärfrån han han medelbar gå
 över till judarnas förföljelser
 av de kristna. Lärfrån han han
 tala om församlingens till-
væit, som kommer den att
 helt komma den utgående
judiska synagogans dektion
 sig "den evannne skall
 vara många barn, flera
 än den som har min".

Stuvvaktar 2

vär text är evangeliet detta,
 att evangelium är friskt, me-
 den klarenet lagen är träl-
 dom. Det är en gammal för-
 värg i den kristna kyrkan den.
 na: tackagörelsen över att la-
 gen tid är tillvända. Det är
 själva konsumtionen i alls vad
 aposteln Paulus säger och skr-
 ver. Det är vilare det alls
 överstygande glädjeämness
 för duheter och hans tros-
 tråder för 400 år den. Men
 häromade över vad evangeliet
 betydde, över gränslös helou
 i friskheten den man tacka.
 de Gud. Att det någon, som kört
 denna förvärg nu. & stey, den
 förvärgen synes inte längre.
 Men guller man i stället över
 att man tycks komma in

5)

under Guds lag, man är tack-
sam över att man äntligen
får se mig under Guds ord.
Ja att man får se gå Hand.
Längs väg, gärningens väg
i st. J. der Paula vandring
Ferdmens stora vandring ut
från teorier i teorier.
Det ligger ett oerhört all-
var bakom denna den
moderna människans bor-
ding till Gud, befällningens
Gud. Det ligger en helig
misäktare bakom hennes
fakta beslut att utav
man avskult följa Guds
tror. Men vi kan omöjligt
fördöma för oss, att det är
en oöppnad evig den
na moderns försorg till Gud
och du thers tackagelse över

6)

att lagen är korsad, över
att frisks från lagen nu är
vunnen. Vi kan omöjligt
fördöma för oss, att den text
vi nu läste, rymer en gläd-
je av helt annat slag, en den
milda kristna glädjen. För-
tus - såsom reformationens män-
- tackygud för att han depriserat
^{sinna fram} ~~den~~ från lagen, och den glädjen
är en frammanse. Vad kan
dessa vara på?
Vi vet inte, vad lag är.
Dell detta i mig till samman-
hängen med något annat:
den milda människans tror
icke längre på yttersta de-
nen. Det gårde Paulus, och
det gårde du thers. När de
går sig ut på lagens väg,
när de tar sig vandringar

valt att gå in under. När vi
 mistyckas, tänker vi: jag får
 försöka igen. Att hela livet
 en gång skall dykas och gravo-
 kas när den Sjones skinnare -
 säte, faller oss påhällen in. Att
 var och en av oss skall dömas,
 och i hörlipen, efter sin grä-
 miget - hur ofta är den
 sammigen berömd i ditt tyä-
 ta? Det är på grund av denna
 halsket, som vi kan vara på
 den blomning av lag och
 evangelium, som nu tyckes oss
 till andlig föda. Jager för-
 farer sig inte - släp på kan
 du vara på den livet ut.
 Det är först när lagen dri-
 vit sig till förbräna, som
 den tid är slut. Intill den
 kan du vara i den, och ni-

till den är det Guds rige,
 att du skall vara i den. Som-
 givet om Guds nåd gäller inte den
 den människa, som håller sig till
 lagen.
 Det är detta, som är förder-
 set i vår kristendom, att vi inte
 tar någonting på allvar. Men om
 dikar lag, men sträva vi till
 evangelium här och där. Mis-
 tyckas man då med sin grä-
 miget, så kan man alltid
 trösta sig med, att Gud är
 god. Det är ett grundligt
 misstag detta. Gud är god
 och barmhärtig och förlätn
 den, som i förbräna över
 sin egen misshet kastar all
 förbröten på gräsmiget,
 all för på sig själva att vi
 kan och gräver tog om

13)

Förbrynnens löfte. Men han
är inte barmhärtig mot den,
om i ditt hjärta öfver mig egen
rättfärdighet. Men om jag gör,
här togas över mig, och han
har ett hålla den i allt.
inte ett misötyckande, inte
ett felsteg för öke. Men om
jag gör, här suligt Guds godt
ord mig en rätt att ta svar-
peltits ord på min tappas:
Vidst om Guds förlåtelse
är lofve i en godan männi-
nickas min. Det näliga bud-
skapet om Guds barmhärti-
ghet tyvärr hos den männi-
nickan inte till något an-
nat än att upglösa all-
varst i hennes hjärta och
att göra Gud till en och
menligt, vilket han får-

14)

viss inte är. "Det är frukt-
fästare att falla i den to-
vande Gudens händer."
Ja, man var och en en-
skild pröva sig själv! När
du här eller över Skriftens
ord, fråga dig de i smut-
tig ärlighet, om du verk-
ligen tror, att Gud är en
helig Gud, som dömer din
synd och en gång öka till
granska ditt hjärta! Fråga dig,
om du har saknat mig för
ansvaret med att vara männi-
nicka! Fråga dig, om du
med misstänksomhet och glädje härl-
om Guds kärlek, att din
synd är förläten! Fråga
dig, om du vill taata all
ditt egen rättfärdighet att
vilken om avskräde, verk-

egen berömmelse. Han lä-
ter Gud vara Gud.

Men som på detta

sätt tar svot Guds förlätnelse,

han är fri. Fullständigt

fri. Slämnickar, som könt

honon ruder hans andra

slapar, kommer nog ihåg

hans syndor, men Gud kom-

mer inte ihåg dem. Det vi

vara vilka skrinnade syn-

der som helst, de är ut-

struckna och utplånade,

som om de aldrig skett.

Det förfeltna har sålunda

lyftats från hans skuld-

rar. Men lika fri är han

i svot. Vart han vänder

sig mäter han sinnerligen

Gud och lagar och före-

skriften om att handa ytt-
re ting - vi lever på i

lagens kristendom. Men

kan inte säga riktigt varför

man gjort det eller det

till ett tvänkebesten på

en rätt kristen, men det

har blivit på, att man

på något sätt kommit att

beträkta vissa utvärter

missaker som omvänding-

liga för en kristen. Men

som motgitt sina synders

förlätnelse, han vet, att

han befricats från all syn-

da med sin egen helighet,

och han söker sin nådta

rett och slätt som en männi-

nska söker en människa.

Han är ett barn hos sin

Fader. Och barnet tänker

adrig: nu ska jag komma
 ihåg, att jag ska vara ett
 barn; nu ska jag ätka
 allt vad andra människor
 ännu vara utmärkande för
 ett barn - - barnet är till
 helt enkelt; det är släpige -
 nu det är ett barn.

Jä är det också med
 ett Guds barn. När aposteln
 skall säga vad han menar
 vara skattor till trä-
domens ande, så kallar
 han det ibland fruktens
 ande och ibland borna-
skapets ande. På så ordet
 uttrycka samma berklighet:
 just detta, att den som kan
 Gud till Guds, han fröjer
 rike, vad han skall göra
 i sin nya ställning. Fröjer han

ja, så står han fortfarande
 under lagens. Ja han kan
 trädomens ande i sig.

ett Guds barn känner det
 närmar sig: nu har jag
 äntligen blivit människa.

Han ser andra människor
 runt omkring sig, och han
 står till hiets förfogande.

Själva min yttre vardag är
 en gåva till mig från sam-
 me Gud, som får låter mi-

na under: han ser mig
 berödda gåvningar utom
 att jag. Behöver leta efter

vad jag ska göra. Pröja
 jag hela efter vad jag skall
 göra, så bättre jag samti-

kligt räkna, vad jag gör.
 Ja är hela den kristna tros
 heliga berömlighet föränd,

och gäbräckt lördagshelens spöke
beskymer husets i mig, för
gamper vänta på alla kättets
nyheter på jorden.

Barnet var på vad
Fadern gör, liksom träden
var på vad husbunden de-
faller. Vill jag källa mig till
Lagens Gud, för skall jag göra
det som en träl utan att ta
att mig de rättigheter, som
tillkomma travets. Men har
jag i mitt hjärta fått oro-
lös om att Gud för mig sa-
der, du må jag istället vä-
gna människa i världen
föta mig förelisas bort
från barnekapets ande.

Mat all särlan preterare att
slappa frimodigheter i tron
måste vi vara på verkt. Den

preterare mäter både männans
och klon trogna hyrtat och
utifrån världen, som alltid
vill hälla sine människor
och vi tog för våra ögon.
Beh i kampen mot den träl-
domens preterat gäller det
för oss att vara lika de-
stämde som vår tiet idag
stämde den träl idag
ten? Är ut hjärtkorin-
nan och herrens ten. ! "

Är
det en träl: "dovad vare Gud..." [1867]
Närsta träd, 5 Sönd. i Furstan,
hällen paris preterat i herrens
i bermån träl. 3 e.m.

kont. i "Söndagens vänner" i frimodig träl
Postbud träl.
Till svot: "Herrens, ten träl, vad..."